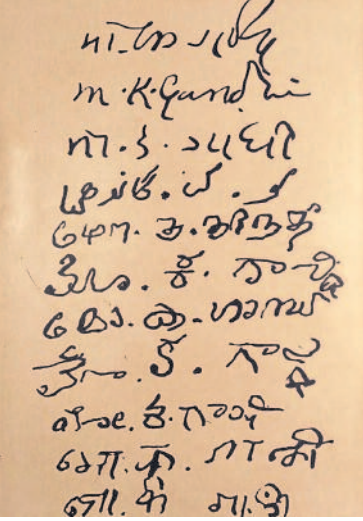

‘ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ’ ಪದದ ಹುಟ್ಟು

ಒಮ್ಮೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ‘ಪ್ಯಾಸಿವ್ ರೆಸಿಸ್ಟೆನ್ಸ್’ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಭಾರತೀಯ ಪದವೊಂದು ಬೇಕೆಂದು ಇಂಡಿಯನ್ ಒಪಿನಿಯನ್ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಓದುಗರಿಗೆ ಕರೆ ನೀಡಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಬಂದ ‘ಸದಾಗ್ರಹ’ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ‘ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ’ ಎಂದು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿದರು. ‘ಇಂಡಿಯನ್ ಒಪಿನಿಯನ್ ಪತ್ರಿಕೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವೇ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು’ ಎಂದು ಅವರು ಆಗಾಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ರುಜು

ಪೆನ್ನನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವವರಿಗಲ್ಲಾ ಅವರು ಪೆನ್ನಿನ ಜೊತೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಒಂದೆಡೆ ಸ್ವದೇಶಿ ಪೆನ್ನಿನ ತಯಾರಿಕೆ ನಡೆದಿರುವಾಗ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಸ್ವದೇಶಿ ಇಂಕಿನ ತಯಾರಿಕೆಯೂ ನಡೆದಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಪಾರ್ಕರ್ ಇಂಕಿಗೆ ಸಡ್ಡು ಹೊಡೆಯುವಂತೆ ಬಂಗಾಳದ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ ಮೈತ್ರ ಮತ್ತು ನಾನಿಗೋಪಾಲ್ ಮೈತ್ರ ‘ಸುಲೇಖಾ’ ಎಂಬ ಇಂಕನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದರು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಆಪ್ತರಾದ ಸತೀಶ್ ಚಂದ್ರ ದಾಸ್ ಗುಪ್ತ ತಾವು ತಯಾರಿಸಿದ ‘ಕೃಷ್ಣಧಾರಾ’ ಎಂಬ ಇಂಕಿನ ಫಾರ್ಮುಲಾವನ್ನು ಈ ಸಹೋದರರಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದರಿಂದ, ‘ಸುಲೇಖಾ’ ತಯಾರಾಯಿತು. 1934ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ ಶಾಹಿ (ಈಗಿನ ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶ) ಯಲ್ಲಿ ಇದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತಾದರೂ, 1946ಕ್ಕೆ ಕಲ್ಕತ್ತಾ ನಗರಕ್ಕೆ ಇದರ ಉತ್ಪಾದನಾ ಘಟಕ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡಿತು. ತಾವೇ ನೂಲುವ ವಸ್ತುದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ದೇಶೀಯವಾಗಿ ಏನೆಲ್ಲಾ ಸಾಧ್ಯವೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಯಾರಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಅಭಿಲಾಷೆಯಾಗಿತ್ತು. ಬರವಣಿಗೆಯು ತಮ್ಮ

ಬದುಕಿನ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ಸ್ವದೇಶಿ ರತ್ನಂ ಪೆನ್ನು ಮತ್ತು ಸುಲೇಖಾ ಶಾಯಿ ಎರಡೂ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಗಿದ್ದವು.

ಇಂಡಿಯನ್ ಒಪಿನಿಯನ್

ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಭಾರತೀಯರ ಮೇಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಿಂಸೆ, ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಿಳಿಯರಿಗೆ ಬಿಸಿ ಮುಟ್ಟಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ 1903ರಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ‘ಇಂಡಿಯನ್ ಒಪಿನಿಯನ್’ ಪತ್ರಿಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ‘ಇಂಡಿಯನ್ ಒಪಿನಿಯನ್’ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆವೃತ್ತಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಬಂತು. ಇದರಿಂದ ಉತ್ತೇಜಿತರಾದ ಅವರು, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೆ ಬಹು ಜನರನ್ನು ತಲುಪಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹಿಂದಿ, ಗುಜರಾತಿ ಮತ್ತು ತಮಿಳು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದರು.

ಪ್ರತಿ ಶನಿವಾರ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದ 16 ಪುಟಗಳ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಬಹುತೇಕ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಗಾಂಧೀಜಿಯೇ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ‘ನನ್ನ ಓದು ಬರಹ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಇಂಡಿಯನ್ ಒಪಿನಿಯನ್ ಪತ್ರಿಕೆ ವೇದಿಕೆಯಾಯಿತು. ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಕುರಿತು ನನ್ನ ವಿಚಾರ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದೇ ಆಗ’ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಗಾಂಧೀಜಿ. 1914ರಲ್ಲಿ ಅವರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಮಗ ಮಣಿಲಾಲ್ ಗಾಂಧಿ ಪತ್ರಿಕೆಯ ನೇತೃತ್ವ ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪತ್ರಕರ್ತ

ಗಾಂಧೀಜಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ತಪ್ಪಿನಂತೆ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಅದು ಬರವಣಿಗೆ. 1903ರಿಂದ 1948ರವರೆಗೂ ಸುಮಾರು 45 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬರೆದರು. ಜೈಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೂ, ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವಾಗಲೂ ಬರೆದರು. ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಒಂದು ದಿನವೂ ತಡವಾಗದಂತೆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರೆಯಕೊಟ್ಟರು. ಬದ್ಧತೆ, ಪತ್ರಿಕೆ ಕೆಲಸದ ಕುರಿತು ಸ್ಪಷ್ಟತೆ, ಬರವಣಿಗೆ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗ ಗಾಂಧೀಜಿ ಸರ್ವಕಾಲಕ್ಕೂ ಮಾದರಿ ಎನಿಸುವ ಪತ್ರಕರ್ತರು. ಕೆಲವರಂತೂ ಅವರನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪತ್ರಕರ್ತರೆಂದೇ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಬರವಣಿಗೆಯ ರುಚಿ

ಬ್ಯಾರಿಸ್ಟರ್ ಪದವಿ ಓದಲೆಂದು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಗಾಂಧೀಜಿಗೆ 19 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು. ತಾನೂ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬರೆಯಬಲ್ಲೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಬರೆಯುವ ಆಸೆ ಅವರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಆಗಲೇ. ಅಲ್ಲಿನ ವೆಜಿಟೇರಿಯನ್ ಸೊಸೈಟಿ ಹೊರತರುತ್ತಿದ್ದ ‘ವೆಜಿಟೇರಿಯನ್’ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯತೊಡಗಿದರು. ಮೂರು ವರ್ಷದ ಅವರ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ವಾಸದಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಹಬ್ಬ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ಕುರಿತಂತೆ ಒಟ್ಟು 9

ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಿಂದ ವಾಪಸ್ ಬರುವಾಗ ಅವರ ಹಡಗು ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಆತಂಕದ ದಿನಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿದರು. ಈ ಬಿರುಗಾಳಿಯ ಅನುಭವವನ್ನು ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿ ವರ್ಣನೆ ‘ವೆಜಿಟೇರಿಯನ್’ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರು.

ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾಕ್ಕೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಗಾಂಧೀಜಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದಾದಾಭಾಯಿ ನವರೋಜಿ ಅವರು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ‘ಇಂಡಿಯಾ’ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಬಾತ್ಮೀದಾರರಾಗಿ ವರದಿಗಳನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ಬೋಯರ್ ಯುದ್ಧದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ಯುದ್ಧ ಬಾತ್ಮೀದಾರರಾದರು. ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯಿಂದ ವರದಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಗಾಯಗೊಂಡ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರ ಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಸಹ ಮಾಡಿದರು.

ಮೌಂಟ್ ಬ್ಲಾಂಕ್ ಪೆನ್

ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮೌಂಟ್ ಬ್ಲಾಂಕ್ ಕಂಪನಿ 2009ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2ರಂದು ‘ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಲಿಮಿಟೆಡ್ ಎಡಿಷನ್’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ರೀತಿಯ ಪೆನ್ನುಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿತು. ಒಂದು ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ 3000 ಪೆನ್ನುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಯಾರಿಸಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ 241 ಪೆನ್ನುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಯಾರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. 3000 ಶ್ರೇಣಿಯ ಒಂದು ಪೆನ್ನಿನ ಬೆಲೆ 1.5 ಲಕ್ಷ ರೂ ಮತ್ತು 241 ಶ್ರೇಣಿಯ ಪೆನ್ನೊಂದರ ಬೆಲೆ 14 ಲಕ್ಷ ರೂ!

ಉಪ್ಪಿನ ಮೇಲಿನ ಕರವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ, ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರು ಸಾಬರಮತಿ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ದಾಂಡಿಯವರೆಗಿನ 241 ಮೈಲಿಗಳನ್ನು ಕಾಲ್ಕಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಘಟನೆಯ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಮೌಂಟ್ ಬ್ಲಾಂಕ್ ಕಂಪನಿ 241 ಪೆನ್ನುಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ತಯಾರಿಸಿತ್ತು. ಅದು 18 ಕ್ಯಾರಟ್ ಚಿನ್ನದಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ಪೆನ್ನು. ಗಾಂಧೀಜಿ ಪ್ರತಿದಿನ ಚರಕದಲ್ಲಿ ನೂಲುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಲು ಪೆನ್ನಿನ ಸುತ್ತ ಒಂದು ಚಿನ್ನದ ತಂತಿ, ಚಿನ್ನದ ನಿಬ್ಬಿನ ಮೇಲೆ ಕೋಲು ಹಿಡಿದಿರುವ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಚಿತ್ರ. ಸರಳವಾಗಿ ಬದುಕಿದ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಯ ಪೆನ್ನು!

ಕೊಟ್ಟಾಯನ ‘ಬಳಕೆದಾರರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಂಘ’ದ ದೀಜೊ ಕಪ್ಪೆನ್ ಅವರು ಕೇರಳ ಹೈಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ‘ಎಂಬ್ಲಮ್ಸ್, ಅಂಡ್ ನೇಮ್ಸ್, ಕಾಯಿದೆ 1950’ರ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಎಂದು ವಾದಿಸಿದರು. ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪೆನ್ ಅವರಿಗೆ ಜಯವಾಗಿ ಮೌಂಟ್ ಬ್ಲಾಂಕ್ ಕಂಪನಿ ಕೃಮಿ ಕೋರಿತು. ತನ್ನ ‘ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಲಿಮಿಟೆಡ್ ಎಡಿಷನ್’ ಪೆನ್ನುಗಳನ್ನು ಹಿಂಪಡೆಯಿತು.

ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಮೌಲ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದವರಿಗೆಲ್ಲ ಗಾಂಧಿ ಒಂದು ಮಾದರಿ ಮತ್ತು ಅಪೂರ್ವ ದಾರಿ.

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿ: feedback@sudha.co.in